

Trestní právo procesní a trestní řízení

Přednáška 2. 3. 2016

Pojmy

- ❑ Trestní právo procesní = *soubor právních norem upravujících trestní řízení*
 - ❑ Trestní řízení = *zákonem stanovený postup orgánů činných v trestním řízení, popř. i jiných osob při zjišťování trestných činů a jejich pachatelů a rozhodování o nich.*
 - ❑ Trestní stíhání = *úsek trestního řízení od zahájení trestního stíhání až do právní moci rozsudku, popř. jiného rozhodnutí ve věci samé.*
 - ❑ Orgány činné v trestním řízení = *policejní orgán, státní zástupce a soud.*
-

Předmět TPP a TŘ

- Předmětem trestního práva procesního je **úprava trestního řízení** a vztahů, které v něm vznikají (*např. vztah mezi obviněným a orgánem činným v trestním řízení, mezi orgány navzájem,...*)
 - Předmětem trestního řízení je **skutek** – úkolem trestního řízení je zejména
 - a) zjistit, zda se skutek stal
 - b) zjistit, zda je trestným činem
 - c) zjistit, kdo je jeho pachatelem
 - d) uložit a vykonat trest, popř. ochranné opatření
 - e) rozh. o nároku poškozeného na náhradu škody
-

Úkoly trestního práva procesního a trestního řízení

- § 1 trestního řádu
 - uplatnit účel trestního práva hmotného – ochranná funkce
 - působit k upevňování zákonnosti
 - působit preventivně, tj. k předcházení a zamezování trestné činnosti
 - působit výchovně na občany v duchu zachovávání zákonů a pravidel občanského soužití a plnění povinností ke státu a společnosti
-

Prameny trestního práva procesního

- ❑ Ústava ČR
 - ❑ Listina základních práv a svobod –základní zásady
 - ❑ Mezinárodní smlouvy + právo EU
 - ❑ Zákon č. 141/1961 Sb. , trestní řád
 - ❑ Zákon č. 118/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže
 - ❑ Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim
 - ❑ Zákon č. 104/2013 Sb. o mezinárodní justiční spolupráci
-

Prameny trestního práva procesního

- ❑ Zákony upravující postavení OTŘ (o Polici ČR, o státním zastupitelství, o soudech a soudcích, o advokacii)
 - ❑ Zákon č. 169/1999 Sb. , výkonu trestu odnětí svobody
 - ❑ Zákon č. 129/2008 Sb. , o výkonu zabezpečovací detence
 - ❑ Zákon č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby
 - ❑ Vyhláška MS č. 345/1999 Sb., řád výkonu trestu odnětí svobody
 - ❑ Vyhláška MS č. č. 109/1994 Sb., řád výkonu vazby
-

Prameny trestního práva procesního

- ❑ Amnestijní rozhodnutí prezidenta
 - ❑ Nálezy Ústavního soudu
-

Působnost trestního řádu

- ❑ věcná - řízení o trestných činech
 - ❑ místní - tzv. lex fori - závazný pro všechny OČTŘ a další orgány veřejné moci
 - ❑ časová - procesní úkon musí být prováděn podle zákona účinného v době, kdy se koná
 - ❑ Osobní - procesní exempce = vynětí z působnosti TrŘ - např. prezident, poslanci, diplomaté,...
-

Výklad trestního řádu + analogie

- Pro výklad platí obecné zásady interpretace (dle subjektů, dle metod)
 - soudní výklad
 - oficiální (autoritativní) výklad
 - analogie je zpravidla přípustná - nelze ale analogicky rozšiřovat např. přípustnost zásahů do zákl. práv a svobod
-

Základní zásady TPP a TŘ – pojem

- = *zpravidla v trestním řádu výslovně či mlčky vyjádřená, ústavně podmíněná východiska tvorby, interpretace a aplikace trestněprávních norem.*
-

Základní zásady TPP a TŘ – systém

- společné
 - zahájení řízení
 - dokazování
 - zjištění skutkového stavu věci bez důvodných pochybností
 - veřejnosti
-

Společné zásady

- ❑ Zásada řádného zákonného procesu
 - ❑ Zásada přiměřenosti (zdrženlivosti)
 - ❑ Zásada rychlého procesu
 - ❑ Zásada zajištění práva na obhajobu
 - ❑ Zásada zajištění práv poškozeného
 - ❑ Zásada spolupráce se zájmovými sdruženími občanů
-

Zásady zahájení trestního řízení

zásada oficiality

zásada legality

zásada obžalovací

Zásada oficiality

- § 2 odst. 4 TrŘ - *orgány činné v trestním řízení postupují z úřední povinnosti*
 - *výjimky: nestanoví-li zákon jinak*
(např. opravné řízení lze konat jen na základě podaného opravného prostředku, o nároku poškozeného na náhradu na škody rozhodne soud jen na základě návrhu poškozeného ...)
-

Zásada legality

- § 2 odst. 3 TrŘ – *státní zástupce je povinen stíhat všechny trestné činy o nichž se dozví, pokud zákon nebo vyhlášená mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána, nestanoví jinak.*
 - § 11 TrŘ – nepřípustnost trestního stíhání = státní zástupce nesmí stíhat
 - § 172 odst. 2 TrŘ – státní zástupce nemusí stíhat = má možnost se rozhodnout = zásada opportunity
-

Zásada obžalovací

- ❑ § 2 odst. 8 TrŘ – *trestní stíhání před soudy je možné jen na základě obžaloby, návrhu na potrestání nebo návrhu na schválení dohody o vině a trestu* = kde není žalobce, není soudce
 - ❑ Státní zástupce je *dominus litis* – pán sporu:
 - ❑ Oprávnění disponovat s obžalobou – zpětvzetí
 - ❑ Vázanost soudu podanou obžalobou
-

Zásady dokazování

- ❑ vyhledávací – § 2 odst. 5
 - ❑ presumpce nevinny - § 2 odst. 2
 - ❑ bezprostřednosti - § 2 odst. 12
 - ❑ ústnosti - § 2 odst. 11
 - ❑ volného hodnocení důkazů - § 2 odst. 6
-

To je vše.

Hezký zbytek dne.
